

Informacja Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o stosowaniu w roku 2016 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1836) w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z *Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców oraz Protokołu Nowojorskiego dotyczącego statusu uchodźcy*

Warszawa, marzec 2016 r.

Spis treści:

1. Stan prawny	3
2. Wykonanie <i>ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</i> w zakresie rozpatrywania wniosków o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej	5
3. Postępowania o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców	16
4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	18
5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej	20
6. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego</i> w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów	26
7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców	28
8. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego</i> w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej	29
9. Zakończenie	33
10. Załączniki (tabele statystyczne)	34

1. Stan prawny

Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców, sporządzona dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 515) oraz *Protokół Nowojorski dotyczący statusu uchodźców, sporządzony dnia 31 stycznia 1967 r.* (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 517) definiują materialno-prawne podstawy nadawania statusu uchodźcy oraz określają najważniejsze prawa i wolności uchodźców. Ww. akty prawne nie precyzują jednakże zasad i trybu postępowania w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej. W Polsce kwestie te reguluje *ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. W ustawie unormowano także zasady wydawania uchodźcom dokumentów, zasadę *non-refoulement*, czyli zakaz wydalania uchodźców, oraz zasady współpracy z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców. W odrębnych aktach uregulowane zostały w prawie polskim prawa socjalno-bytowe uchodźców.

Polska stosuje tzw. jednolitą procedurę azylową. W toku postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej bada się nie tylko spełnianie warunków do uznania za uchodźcę, ale także – w razie stwierdzenia, że nie są one spełnione – inne okoliczności skutkujące ochroną przed powrotem do kraju pochodzenia. Cudzoziemcowi, który nie kwalifikuje się do uznania za uchodźcę, lecz który w przypadku powrotu do kraju pochodzenia może być narażony na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, udziela się ochrony w postaci ochrony uzupełniającej. Ochrona międzynarodowa może być również udzielona cudzoziemcom przesiedlonym do Polski z krajów trzecich czy też relokowanym z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

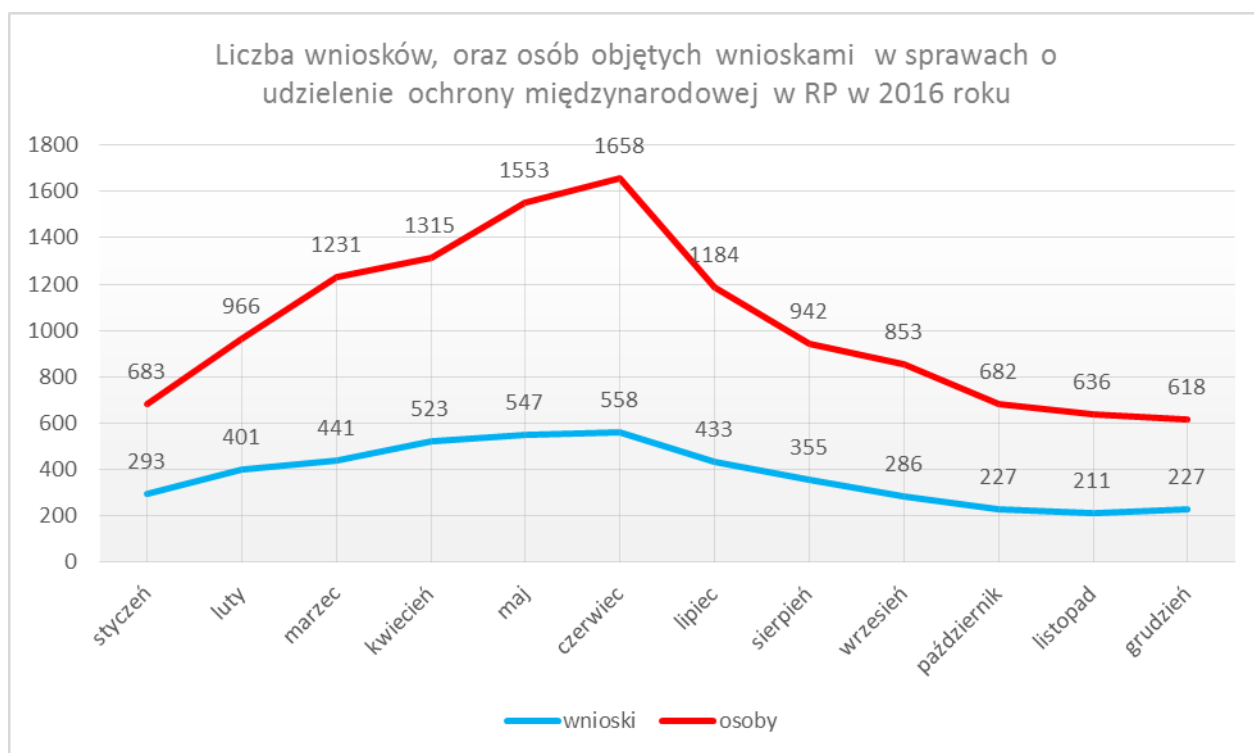
W dniu 13 listopada 2015 r., weszła w życie *ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 poz. 1607). Na mocy ww. ustawy z dniem 1 stycznia 2016 r. wprowadzony został system nieodpłatnej pomocy prawnej finansowanej ze środków budżetu państwa, którego udzielaniem w toku prowadzonej

procedury uchodźczej zajmą się pracownicy Urzędu do Spraw Cudzoziemców, natomiast osoba, która złoży odwołanie od decyzji organu pierwszej instancji będzie mogła skorzystać z bezpłatnej pomocy adwokata, radcy prawnego albo osoby niebędącej adwokatem ani radcą prawnym, zatrudnionej w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego (sporządzenie odwołania od decyzji oraz reprezentacja w procedurze odwoławczej).

Począwszy od dnia 20 lipca 2007 r. organem właściwym w sprawach udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który prowadzi postępowania o nadanie statusu uchodźcy przy pomocy Departamentu Postępowań Uchodźczych.

2. Wykonanie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej

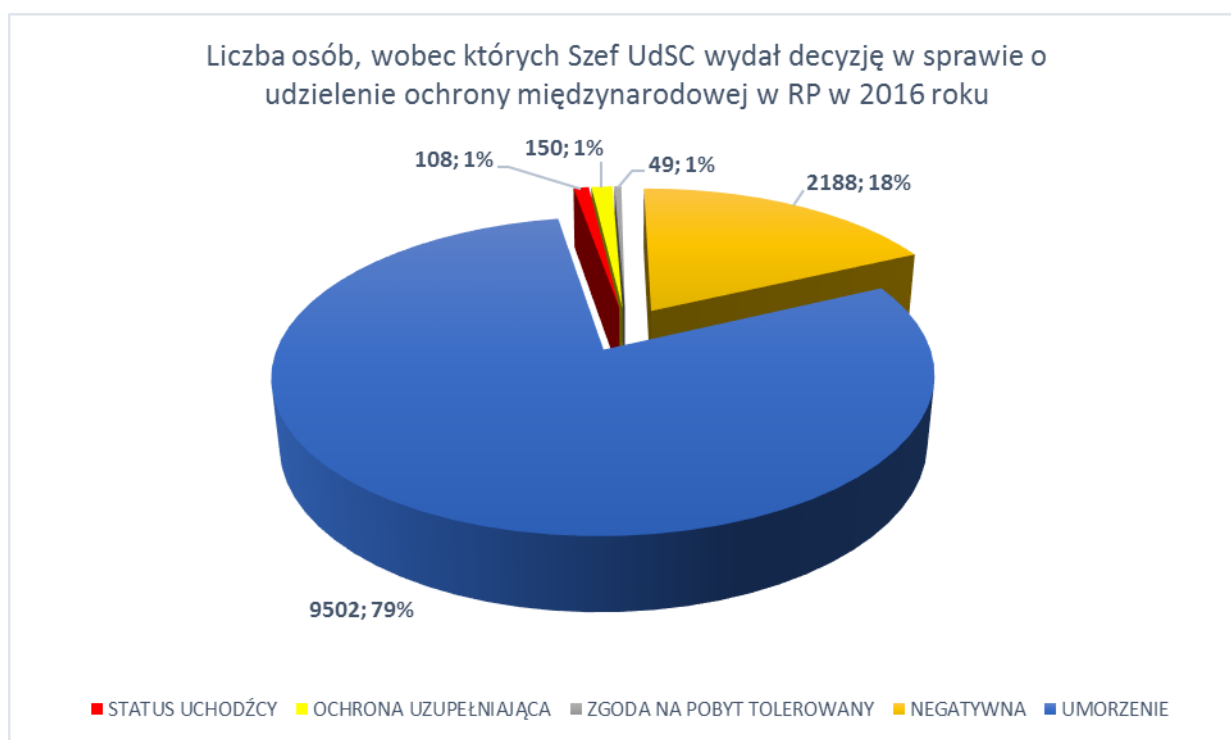
W 2016 r. złożono w Rzeczypospolitej Polskiej 4 502 wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wnioskami tymi 12 321 osób, co jest liczbą porównywalną do roku poprzedniego, kiedy to o ochronę ubiegało się osób 12 325 osób (4 927 wniosków).

Największą grupę osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej stanowili w 2016 r. obywatele Federacji Rosyjskiej – 8 994 osoby (około 73% ogółu). Drugą najliczniejszą grupą cudzoziemców byli obywatele Ukrainy – 1 306 osób (około 11% ogółu). Ponadto, o ochronę międzynarodową występowali najczęściej obywatele Tadżykistanu – 882 osoby, Armenii – 344 osoby i Gruzji – 124 osoby.

Analiza powyższych danych wskazuje, że w 2016 r. w porównaniu do roku poprzedniego nie zmienił się skład narodowościowy cudzoziemców ubiegających się w Rzeczypospolitej Polskiej o udzielenie ochrony międzynarodowej, aczkolwiek wzrósł procentowy udział osób pochodzących z Federacji Rosyjskiej z około 65% do 73% ogółu, a zmalał cudzoziemców przybywających z Ukrainy – z około 19% do 11% ogółu. Wzrosła liczba cudzoziemców pochodzących z Tadżykistanu (w 2015 r. 541 osób) i Armenii (w 2015 r. 195 osób), a spadła tych pochodzących z Gruzji (w 2015 r. 394 osoby).

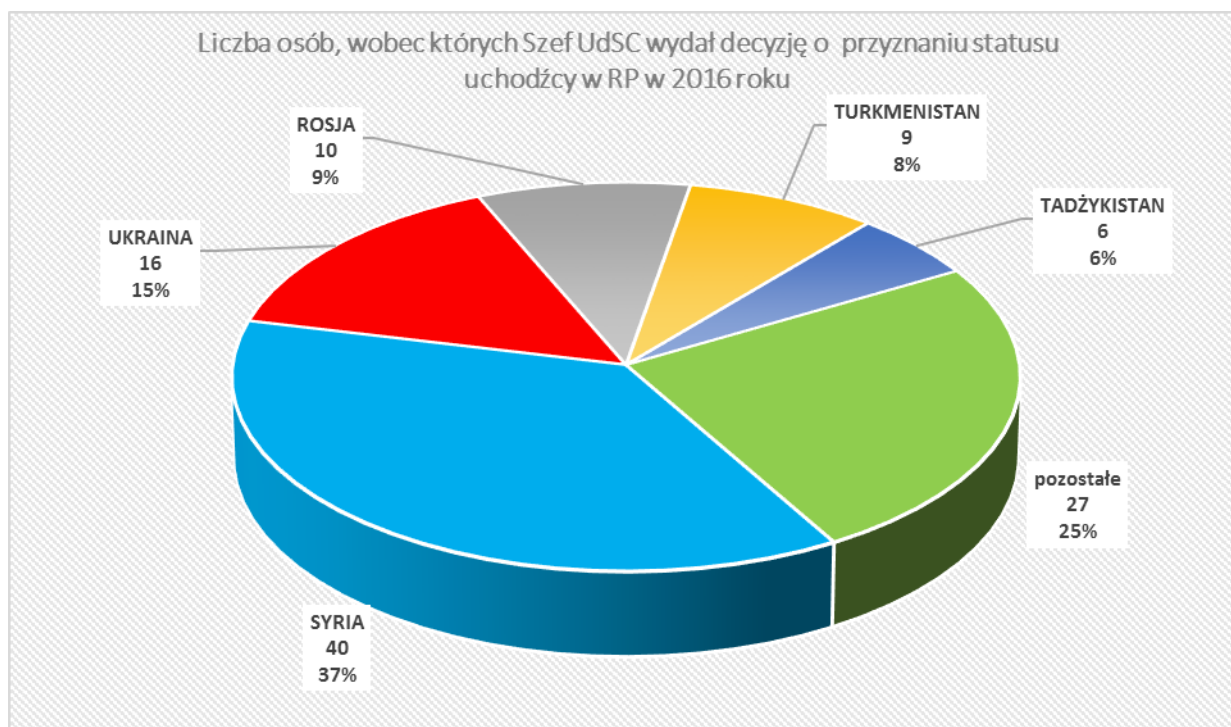
W minionym roku wydano decyzje w sprawach 11 997 osób wnioskujących udzielenie ochrony międzynarodowej w 2016 r. i wcześniej.

Zgodnie z art. 1 A ust. 2 *Konwencji Genewskiej*, uchodźcą jest osoba, która żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, na skutek tej obawy przebywa poza granicami kraju pochodzenia i nie może lub nie chce z

tego powodu korzystać z ochrony tego kraju. Przepis ten został bezpośrednio przetransponowany do *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 13 ust. 1).

W ubiegłym roku status uchodźcy nadano 108 cudzoziemcom, w tym między innymi 40 Syryjczykom, 16 cudzoziemcom z Ukrainy, 10 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 9 osobom pochodzącym z Turkmenistanu i 6 z Tadżykistanu. Dla porównania, rok wcześniej tą formą ochrony objęto 348 osób (203 obywatele Syrii, 24 cudzoziemców z Iraku, 21 obywateli Federacji Rosyjskiej, 20 bezpaństwowców, 15 cudzoziemców z Egiptu, 14 obywateli Białorusi i 12 osób pochodzących z Turkmenistanu). Liczba osób, którym nadano status uchodźcy w roku ubiegłym była zatem o ponad połowę mniejsza w porównaniu do roku 2015.

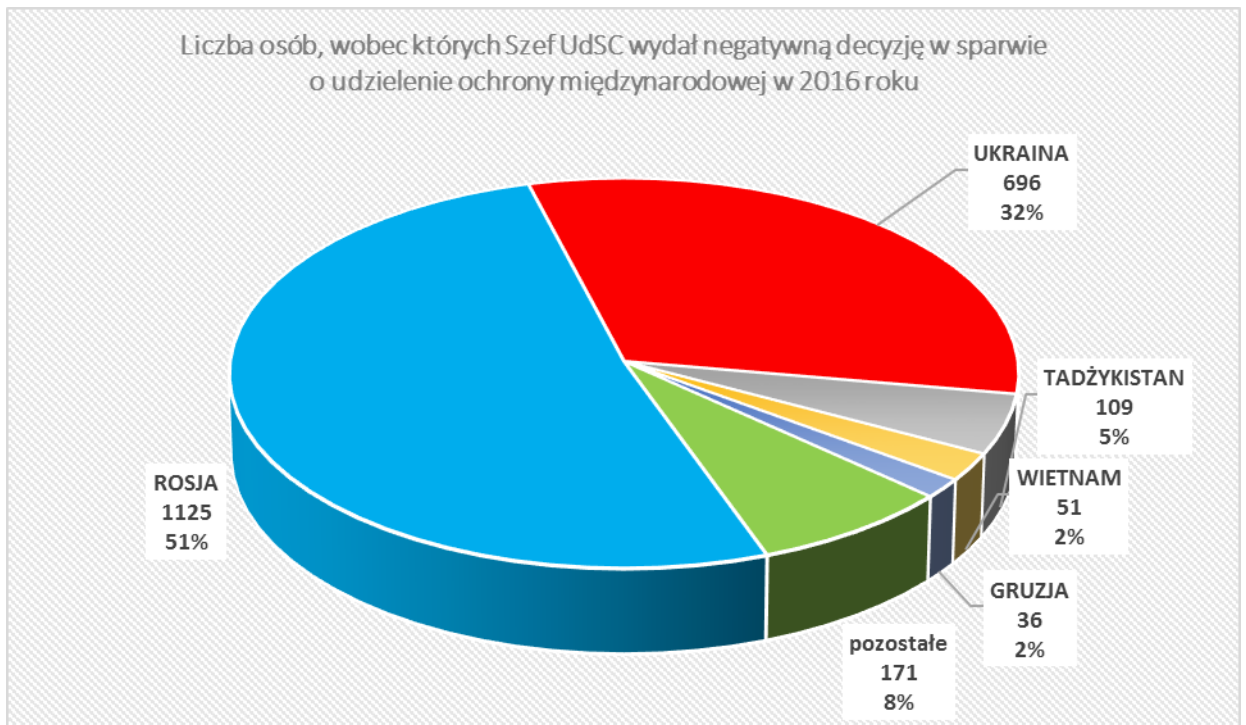
Zgodnie z art. 1C *Konwencji Genewskiej*, jej postanowienia przestają obowiązywać w stosunku do osób, które dobrowolnie zwróca się o ochronę państwa, którego są obywatelami, dobrowolnie przyjmując utracone uprzednio obywatelstwo, przyjmując

nowe obywatelstwo i korzystają z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjęły, ponownie dobrowolnie osiedlają się w państwie, które opuściły lub poza którego granicami przebywały z powodu obawy przed prześladowaniem, albo też nie mogą dłużej odmawiać korzystania z ochrony państwa swojego obywatelstwa, albowiem ustały warunki, w związku z którymi zostały uznane za uchodźców. Wskazane powyżej tzw. klauzule ustania uwzględnione zostały w art. 21 ust. 1 *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*.

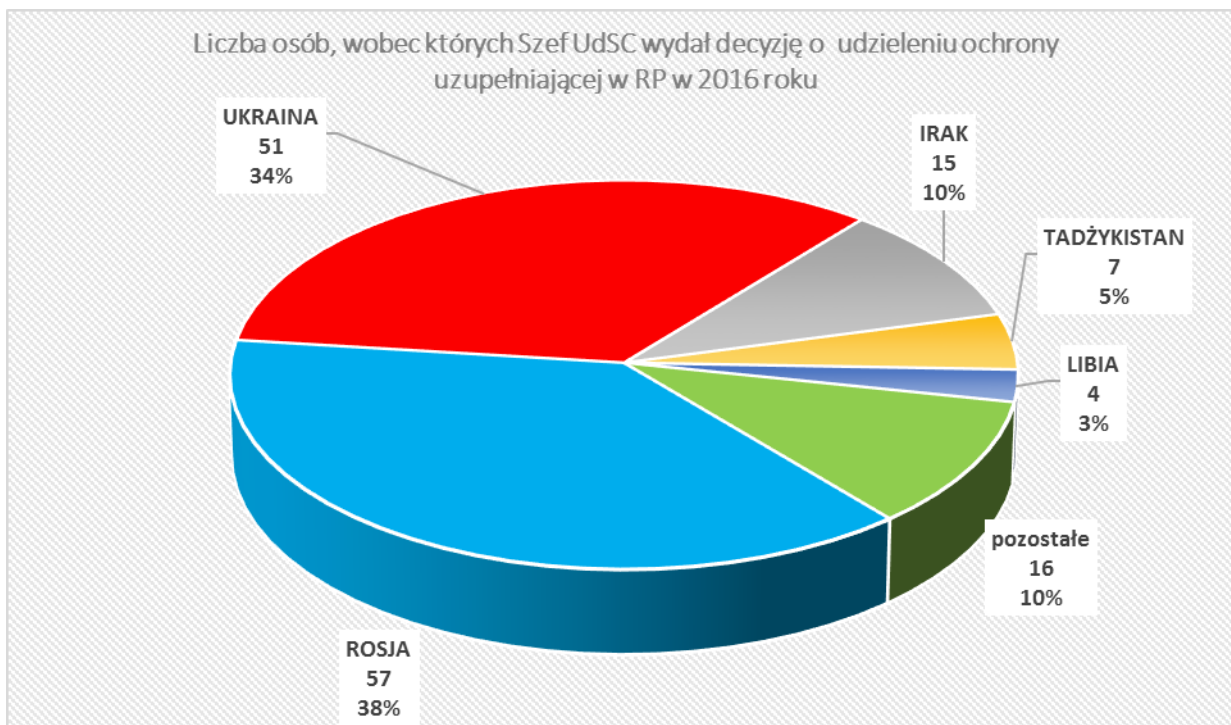
W 2016 r. w oparciu o wskazane powyżej przesłanki statusu uchodźcy pozbawiono 8 osób – 5 obywateli Iraku, 2 obywateli Federacji Rosyjskiej i 1 obywatela Pakistanu. Z kolei ochrony uzupełniającej pozbawionych zostało 21 osób – większość była obywatelami Federacji Rosyjskiej. W zakresie cofania ochrony międzynarodowej widoczne są tendencje spadkowe w porównaniu do roku 2015, w którym pozbawiono ochrony międzynarodowej 37 osób.

W przypadku 2 188 osób wydano decyzje negatywne. Jest to poziom nieco niższy w porównaniu do roku 2015 (wówczas decyzje negatywne otrzymało 2 877 osób). Część z ubiegłorocznych wniosków rozpatrzono w trybie przyspieszonym. Jest to szczególnie ważne, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa osoba, która ma być zobowiązana do powrotu. Instytucja ta pozwala na zapobieganie instrumentalnemu traktowaniu procedury uchodźczej, jako środka uniemożliwiającego powrót. Ponadto jej istnienie przyczynia się do skrócenia czasu trwania postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Podobnie jak w roku 2015, w roku ubiegłym nie odnotowano przypadku zastosowania tzw. klauzuli wyłączającej, określonej w art. 1F *Konwencji Genewskiej*. Należy wspomnieć, że okoliczności skutkujące wykluczeniem z możliwości korzystania z dobrodziejstw *Konwencji* zostały wprost wskazane w *ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 19 ust. 1 pkt 3).

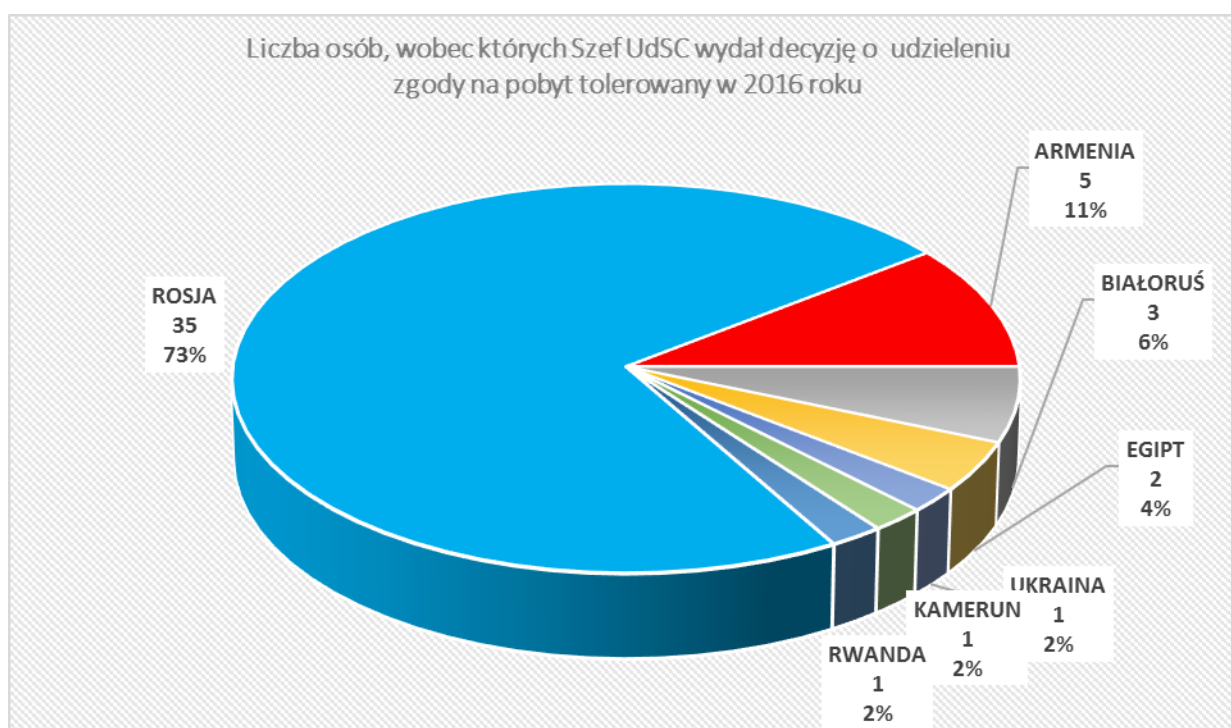

Jak wspomniano wcześniej, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy, z urzędu rozstrzyga się o potrzebie udzielenia cudzoziemcowi ochrony uzupełniającej. W 2016 r. ochrona uzupełniająca została udzielona 150 osobom, w tym między innymi 57 obywatelom Federacji Rosyjskiej oraz 51 obywatelom Ukrainy i 15 Irakijczykom. Jest to poziom porównywalny do roku 2015 - wówczas ochronę uzupełniająca otrzymało 167 cudzoziemców.

W sprawach wszczętych przed dnia 1 maja 2014 r. w sytuacji, kiedy cudzoziemiec nie spełniał warunków do nadania statusu uchodźcy ani warunków do udzielenia ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców badał potrzebę objęcia cudzoziemca ochroną w postaci zgody na pobyt tolerowany. Cudzoziemcowi udzielało się zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.* lub naruszałoby prawo do życia rodzinnego w rozumieniu ww. *Konwencji*, lub naruszałoby prawa dziecka określone w *Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.*, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

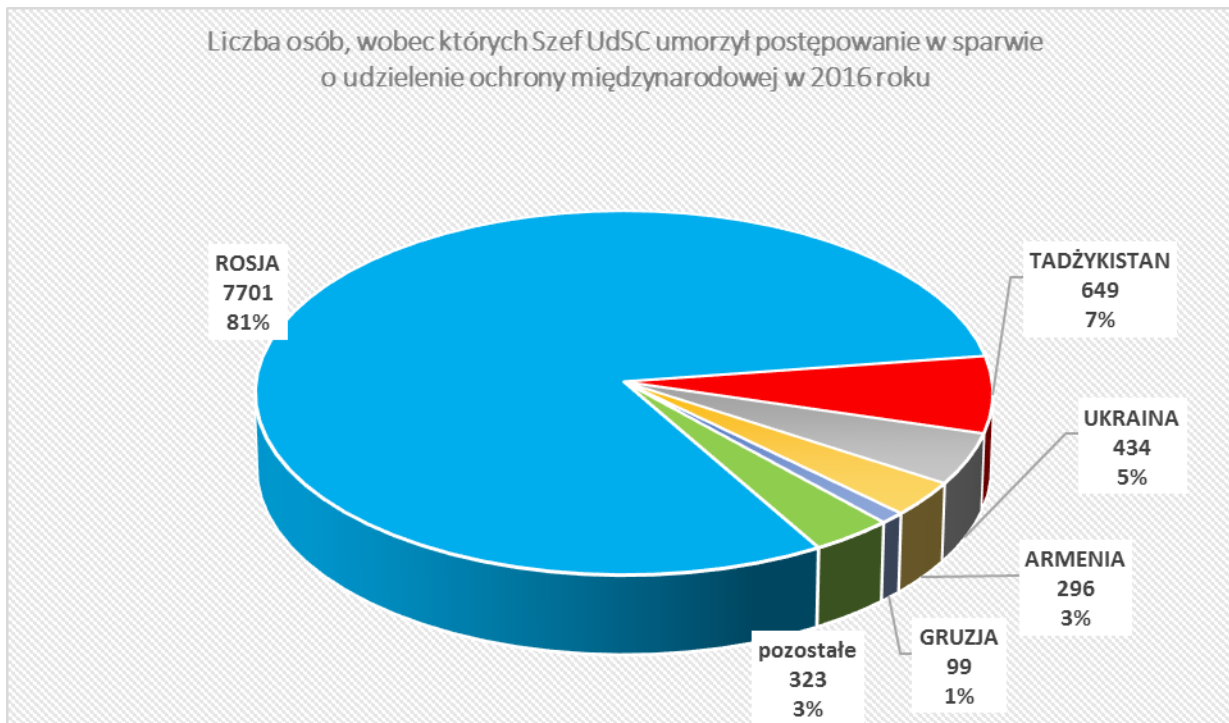
W 2016 r. odmówiono nadania statusu uchodźcy oraz udzielenia ochrony uzupełniającej i jednocześnie udzielono zgody na pobyt tolerowany 49 osobom – o ponad połowę mniej niż w roku 2015 (ta forma ochrony została wówczas zastosowana wobec 122 cudzoziemców). Podobnie jak w przypadku ochrony uzupełniającej, dominującą grupą cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany byli obywatele Federacji Rosyjskiej – 35 osób. Innymi krajami pochodzenia, których obywatele najczęściej uzyskiwali zgodę na pobyt tolerowany w 2016 r. były Armenia (5 osób), Białoruś (3 osoby) oraz Egipt (2 osoby).

Powyższe dane wskazują, iż w 2016 r. w Polsce objęto ochroną międzynarodową oraz krajową łącznie 307 cudzoziemców. Stanowi to około 2,5% osób, które złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy – o ponad połowę mniej jak rok wcześniej.

W 2016 r. umorzono postępowania prowadzone wobec 9 503 osób, w tym wobec 7 702 obywateli Federacji Rosyjskiej, 649 obywateli Tadżykistanu, 434 cudzoziemców z

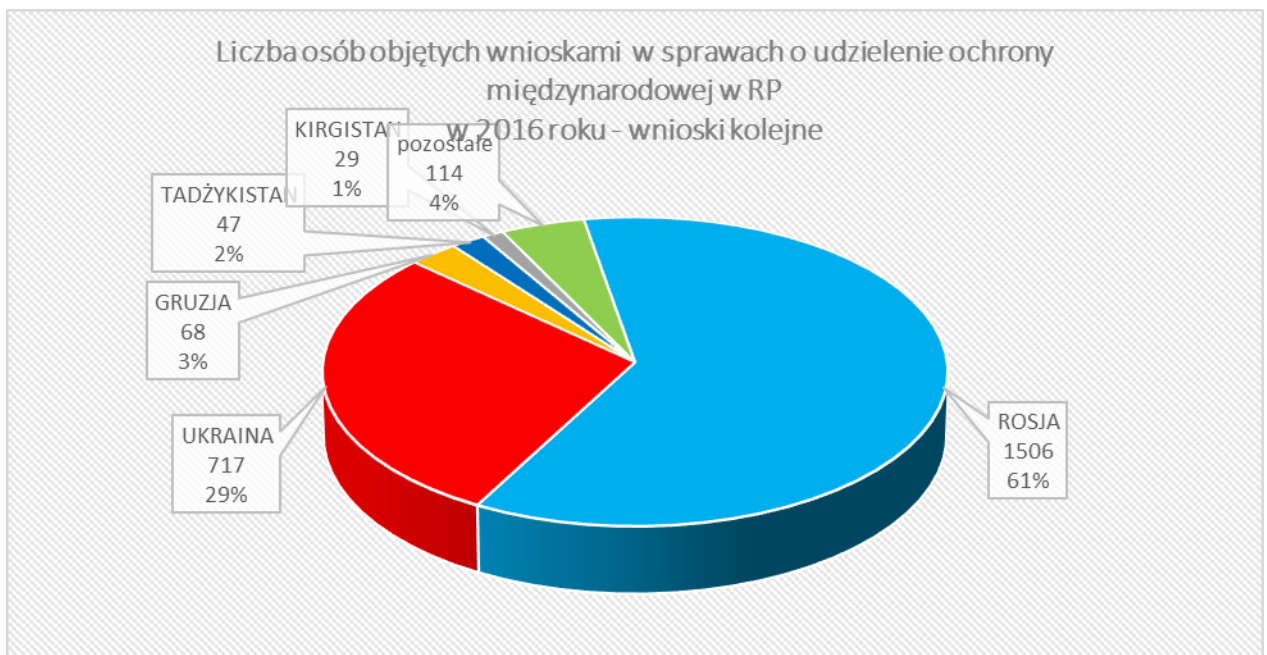
Ukrainy oraz 296 z Armenii. Liczba osób, których postępowania zostały zakończone takim rozstrzygnięciem była więc wyższa niż w roku 2015 (8 724 osoby).

Najczęściej podstawą wydania decyzji o umorzeniu było tzw. dorozumiane wycofanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W 2016 r. podobnie jak w latach ubiegłych zdarzały się przypadki wielokrotnego wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Zjawisko składania przez tych samych cudzoziemców kolejnych wniosków jest obserwowane od roku 2003, wówczas kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy złożyły 93 osoby (około 1,3% ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących). W następnych latach tendencja w tym zakresie była wzrostowa: 2004 r. – 137 osób (około 2 %), 2005 r. - 1 141 osób (około 21 %), 2006 r. – 3 280 osób (46 %). W roku 2007 po raz pierwszy nastąpił spadek liczby cudzoziemców składających kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy do liczby 2 842 osób, co stanowiło 28 % ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących. W roku 2008 odsetek ten wyniósł 15 % (1 316 spośród 8 517 wnioskujących), a w roku 2009 – 10% (1 538 spośród

15 336 wnioskujących). W roku 2010 odnotowano tendencję wzrostową - kolejne wnioski złożyło już aż około 34% osób (2 204 spośród 6 534 wnioskujących), w 2011, 2012 i 2013 – ponownie spadkową, na poziomie odpowiednio około 26% (1 801 spośród 6 534 wnioskujących), 15 % (1 579 osób spośród 10 753 wnioskujących) i 8% (1 219 osób spośród 14 996 wnioskujących). W 2014 r. tendencja ta uległa zmianie – z kolejnymi wnioskami wystąpiło już około 16% wnioskujących (1 072 osób). W kolejnych latach poziom ten utrzymywał się – w 2015 kolejne wnioski złożyło 1 970 osób (około 16% wnioskujących), a w ubiegłym – 2 481 cudzoziemców (około 20% wnioskujących).

Przyczyny praktyki wielokrotnego wnioskowania przez te same osoby o udzielenie ochrony międzynarodowej są dwojakie – próba uniknięcia zobowiązania do powrotu lub też (najczęściej) możliwość dalszego korzystania ze świadczeń dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej.

Istotny wpływ na ograniczenie praktyki wielokrotnego wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej w celu uniknięcia realizacji decyzji o zobowiązaniu do powrotu potencjalnie ma rezygnacja przez ustawodawcę z automatycznego wstrzymywania wykonania takiej decyzji na okres trwania postępowania uchodźczego. Z

pełnego prawa pobytu na terytorium Polski w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej mogą korzystać tylko te osoby, które występują z wnioskiem po raz pierwszy. W przypadku pozostałych cudzoziemców wstrzymanie wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu było możliwe wyłącznie na wniosek cudzoziemca zawierający uzasadnienie istnienia słusznego interesu wnioskodawcy we wstrzymaniu jej wykonania. W roku 2016 r. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał tego typu decyzję w stosunku do 1 osoby (rok wcześniej - 7 cudzoziemców).

Z dniem 1 stycznia 2016 r. weszły w życie przepisy *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* w zakresie nieodpłatnej informacji i pomocy prawnej.

Nieodpłatna informacja prawna w postępowaniu w pierwszej instancji przysługuje wnioskodawcy i cudzoziemcowi, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. Nieodpłatna informacja prawna polega na poinformowaniu wnioskodawcy lub cudzoziemca, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, o obowiązujących przepisach prawnych z zakresu udzielania ochrony międzynarodowej, pozbawiania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i przepisach regulujących postępowanie przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach z tego zakresu, przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji tych osób. Nieodpłatnej informacji prawnej udzielają pracownicy urzędu obsługującego Szefa Urzędu.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- sporządzenie odwołania od decyzji o: odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazaniu wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i umorzeniu postępowania, uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze

dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym w sprawie: udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazania wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście: adwokat, radca prawny albo osoba niebędąca adwokatem ani radcą prawnym, zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Gotowość do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej w 2016 r. zadeklarowało 230 radców prawnych, 228 adwokatów oraz 3 organizacje pozarządowe: Fundacja Instytut na Rzecz Państwa Prawa (Lublin), Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Warszawa) oraz Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć (Kraków).

W 2016 r. z nieodpłatnej pomocy prawnej skorzystało 315 uprawnionych do niej cudzoziemców. Koszty związane z zapewnieniem nieodpłatnej pomocy prawnej wyniosły ok. 106 984 zł.

3. Postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców

Szczególną ochroną w toku postępowań o udzielenie ochrony międzynarodowej objęte są następujące grupy cudzoziemców: małoletni przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela prawnego lub zwyczajowego (małoletni bez opieki), ofiary przemocy oraz osoby niepełnosprawne, jak również osoby w podeszłym wieku, kobiety ciężarne, osoby samotnie wychowujące dziecko, ofiary handlu ludźmi, osoby chore. Szczególne traktowanie może polegać na zapewnieniu takim osobom specjalnej pomocy socjalnej lub/i zapewnieniu specjalnego wsparcia w zakresie procedury.

I tak, zeznania od takich osób odbiera się w warunkach dostosowanych do ich potrzeb i możliwości percepcji. Czynności w toku postępowania są dokonywane przy udziale psychologa lub pedagoga (w przypadku małoletnich bez opieki) albo psychologa lub lekarza (w przypadku pozostałych kategorii osób), wyłącznie przez wykwalifikowanych pod tym względem pracowników. Co do zasady osób, których stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli poddani przemocy, są małoletnimi bez opieki lub osobami niepełnosprawnymi nie można umieścić w areszcie dla cudzoziemców lub strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

Szczególny tryb postępowania wobec małoletnich bez opieki, ofiar przemocy oraz osób niepełnosprawnych nie wynika z samej *Konwencji Genewskiej*. Spełnia on jednak zalecenia Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców co do standardów procedur uchodźczych. Ponadto stanowi realizację przepisów *dyrektywy Rady nr 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl* (Dz. Urz. WE nr L 031 z dnia 6 lutego 2003 r.), *dyrektywy Rady nr 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich* (Dz. Urz. WE nr L 326 z dnia 13 grudnia 2005 r.), *dyrektywy*

Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona), wdrożonych do polskiego porządku prawnego.

4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 33 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* „żadne umawiające się państwo nie wydałi lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religie, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne”. Respektując powyższy zakaz polski prawodawca zakazał wykonywania decyzji o zobowiązaniu do powrotu do czasu doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Wykorzystywanie tego przywileju poprzez wnioskowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej przez osoby, które nie żywią uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, ale obawiają się odesłania z Polski, skłoniło ustawodawcę do wprowadzenia rozwiązań prawnych przeciwdziałających temu zjawisku.

Przepisy *ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1650 z późn. zm) dopuszczają możliwość zobowiązania do powrotu cudzoziemca w trakcie trwania procedury w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte w wyniku złożenia wniosku o udzielenia ochrony międzynarodowej po raz kolejny, a wniosek ma na celu opóźnienie lub zakłócenie wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

Dodatkowo art. 87 – 89 cb regulują kwestie zatrzymania oraz umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub zastosowania aresztu dla cudzoziemców osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Na ich podstawie można pozbawić wolności cudzoziemca o nieustalonej tożsamości, osobę w celu zebrania informacji, na których opiera się wniosek albo w celu realizacji przekazania zgodnie z tzw. rozporządzeniem Dublin III, jeżeli istnieje znaczne prawdopodobieństwo ucieczki takiej osoby, cudzoziemca w celu wykonania lub wydania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, cudzoziemca stwarzającego zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa czy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Organy Straży Granicznej mają także możliwość

stosowania środków alternatywnych w stosunku do detencji, takich jak: zgłaszanie się w określonych odstępach czasu do wskazanego organu, wpłata zabezpieczenia pieniężnego czy zamieszkiwanie w wyznaczonym miejscu.

W 2016 r. zatrzymano i osadzono w strzeżonych ośrodkach lub aresztach dla cudzoziemców 603 cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową, co jest poziomem ponad dwukrotnie wyższym od roku 2015 (wówczas zatrzymanych, a następnie osadzonych zostało 256 osób).

5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej

Konwencja Genewska nie reguluje kwestii związanych z utrzymaniem przez państwo przyjmujące osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. *Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* przewiduje możliwość udzielania takim osobom pomocy socjalnej i opieki medycznej oraz, fakultatywnie, pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego mają prawo wjazdu czy też pomocy w przeniesieniu do państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pomoc socjalna obejmuje pomoc udzielaną w ośrodku lub pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto osobie, która pokryła koszty pogrzebu cudzoziemca zmarłego w trakcie trwania postępowania, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

W 2016 r. w związku z realizacją ww. zadań ustawowych Urząd do Spraw Cudzoziemców wydatkował łączną kwotę 53 037 566,10 zł, o około 8 % więcej niż w roku 2015 (wówczas kwota ta wyniosła 48 935 120,23 zł). Ww. środki zostały przeznaczone na:

- świadczenia o charakterze pieniężnym – 20 780 597,17 zł,
- zakwaterowanie – 18 262 139,19zł,
- świadczenia medyczne – 10 299 966,45 zł,
- żywienie – 2 497 410,05 zł,
- zakup środków żywności – 689 627,62 zł,
- pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - 476 258,32 zł,

- zakup leków – 31 567,30 zł.

Duża część świadczeń jest udzielana w ośrodkach dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. istniało 11 ośrodków (4 ośrodki własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz 7 wynajmowanych) – jest to liczba taka sama jak w roku poprzednim.

Pod koniec 2016 r. z pomocy Urzędu do Spraw Cudzoziemców korzystało 4 227 osób, z czego 2 224 udzielano pomocy w postaci świadczenia pieniężnego. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy socjalnej i opieki medycznej była zatem porównywalna do roku 2015 (wówczas wyniosła ona 4 389 osób).

W 2016 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców kontynuował współpracę z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji (IOM) w zakresie realizacji programu dobrowolnych powrotów. W ubiegłym roku ze wsparcia IOM skorzystało 193 cudzoziemców – o około 69% mniej w porównaniu do roku 2015 (620 osób).

Oprócz realizacji zadań bieżących związanych z udzielaniem cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy/udzielenie ochrony międzynarodowej pomocy, Urząd do Spraw Cudzoziemców podejmował także działania o charakterze preintegracyjnym.

Dla nowoprzybyłych cudzoziemców prowadzone są specjalne spotkania, podczas których zostają zapoznani z najważniejszymi z ich punktu widzenia zagadnieniami. Spotkania informacyjne prowadzone są w ośrodkach recepcyjnych w Białej Podlaskiej oraz Podkowie Leśnej - Dębaku. W trakcie spotkań cudzoziemcy są informowani na temat pomocy socjalnej oraz podstaw funkcjonowania w Polsce (ogólne informacje – normy, obyczaje, tradycje, edukacja, opieka medyczna, zatrudnienie). W ośrodkach recepcyjnych wydawane są także informatory dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej „*Pierwsze kroki w Polsce*”, który został podzielony na 4 części poświęcone podstawowym informacjom dotyczącym Polski, procedurze udzielania ochrony międzynarodowej, pomocy socjalnej oraz krokom podejmowanym po

otrzymaniu decyzji w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej. Informator powstał w ramach projektu *Pierwsze kroki w Polsce II – praktyczny informator dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce* współfinansowanego z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców (FAMI) oraz budżetu państwa. Dostępny jest w 6 wersjach językowych: polskiej, angielskiej, rosyjskiej, gruzińskiej, francuskiej oraz arabskiej. Warto przy tym wspomnieć, że od dnia 15 stycznia br. aktywna jest pierwsza w kraju aplikacja mobilna przeznaczona dla uchodźców. Aplikacja pod nazwą „*Pierwsze Kroki w Polsce*” powstała dzięki Caritas Polska, która opracowała przedsięwzięcie w partnerstwie z Urzędem do Spraw Cudzoziemców oraz Caritas diecezji białostockiej, siedleckiej, lubelskiej, warszawskiej i zielonogórsko-gorzowskiej i zrealizowała w ramach projektu „*Nowy Dom Polska*” z wykorzystaniem środków FAMI. Aplikacja tłumaczona na język angielski, arabski oraz rosyjski, ma za zadanie pomóc nowo przybyłym cudzoziemcom w odnalezieniu się i adaptacji w Polsce. Dzięki niej cudzoziemcy dowiedzą się między innymi jak zalegalizować swój pobyt w RP, jak funkcjonuje system pomocy socjalnej, gdzie można skorzystać ze wsparcia oraz jakie są ich prawa na rynku pracy oraz w zakresie pomocy medycznej.

Zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Departament Pomocy Socjalnej zapewnia cudzoziemcom przebywającym pod opieką Urzędu do Spraw Cudzoziemców między innymi naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka, pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych, gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych. Sposób organizacji zajęć szkolnych dla małoletnich cudzoziemców określa art. 94a, ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. System edukacji małoletnich cudzoziemców reguluje także rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 9 września 2016 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemie oświaty innych państw (Dz.U. z 2016 r., poz. 1453). Na podstawie ww. aktów prawnych

dzieci cudzoziemców korzystają z nauki i opieki w publicznych przedszkolach, a dzieci podlegające obowiązkowi szkolnemu korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych i gimnazjach na warunkach dotyczących obywateli polskich. Powyższe przepisy określiły także możliwość zorganizowania oddziałów przygotowawczych w szkołach, do których uczęszczają dzieci, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki oraz wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia. Ponadto, Departament Pomocy Socjalnej zapewnia pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych, gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zapewnienie kompletu podręczników i ćwiczeń wg wykazu ze szkoły oraz wydawanie wyprawek szkolnych (plecak, piórnik z wyposażeniem oraz artykuły szkolne). Cudzoziemcom zapewnia się bezpłatną naukę języka polskiego w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego, a w przypadku małoletnich cudzoziemców - istnieje możliwość organizowania dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów, co do których nauczyciel stwierdzi konieczność uzupełnienia różnic programowych ucznia. Jednocześnie małoletni mają możliwość nauki języka i kultury kraju pochodzenia dla cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu w takim samym wymiarze godzin, jak w przypadku dodatkowych lekcji języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych. Nauka języka polskiego prowadzona jest w każdym z ośrodków. Liczba godzin nauczyciela zależy od liczby dzieci i dorosłych korzystających z zajęć. Zajęcia odbywają się z podziałem na grupy dla dzieci i dorosłych. Zapewniane są przy tym podstawowe materiały niezbędne do nauki. Departament Pomocy Socjalnej pokrywa także, w miarę możliwości, koszt zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych dzieci. W 2016 r. pozytywnie rozpatrzono podania o sfinansowanie zajęć dodatkowych 80 osobom. Największą popularnością cieszyły się zajęcia taneczne, sztuki walki oraz zajęcia prowadzone na basenie. Z początkiem roku 2017 r. przewidywane jest rozpoczęcie realizacji projektu „Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce” współfinansowanego

z FAMI. Projekt zakłada dodatkowe wsparcie materialne (zakup wyprawek i wózków niemowlęcych, wyprawek szkolnych oraz pakietów edukacyjnych, asortymentu edukacyjno-rekreacyjnego do ośrodków, artykułów medyczno-higienicznych, sprzętu i asortymentu do likwidacji barier dla osób niepełnosprawnych) oraz edukacyjne (zajęcia dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym).

W chwili obecnej Urząd do Spraw Cudzoziemców realizuje we współpracy z organizacjami pozarządowymi następujące projekty partnerskie na rzecz osób ubiegających się o ochronę międzynarodową:

- „*Refugee.pl 5*” w partnerstwie z Fundacją Refugee.pl im. Małgorzaty Jasiczek – Gebert (od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r.),

- „*Polski na dobry start*” - w partnerstwie z Fundacją Linguae Mundi (od 1 października 2015 r. do 30 września 2017 r.),

- „*Chronimy dzieci w ośrodkach dla uchodźców - kompleksowy system ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystaniem*” w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje (1 stycznia 2016 r. do 31 października 2017 r.),

- „*Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Straży Granicznej w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP*” w partnerstwie z Fundacją Różnosfera oraz Strażą Graniczną (od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r.),

- „*Razem dla integracji*” w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu w Lublinie (od 1 października 2015 r. do 31 lipca 2017 r.),

- „*Immigrants in Action – program wsparcia i integracji cudzoziemców w Polsce*” w partnerstwie z Fundacją dla Somalii (od 1 czerwca 2015 r. do 30 czerwca 2017 r.), „*Nowy Dom Polska*” w partnerstwie z Caritas Polska (od 2 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r.).

Urząd do Spraw Cudzoziemców zadeklarował partnerstwo w 20 projektach zgłoszonych do nierozstrzygniętego konkursu FAMI nr 5/2016. Ponadto, wspiera bieżące

działania organizacji pozarządowych w ośrodkach dla cudzoziemców oraz uczestniczy w organizowanych przez nie inicjatywach, które wspierają jego cele statutowe.

6. Realizacja *Konwencji Genewskiej* i *Protokołu Nowojorskiego* w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów

Art. 28 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* stanowi, że państwa wydają uchodźcom legalnie przebywającym na ich terytoriach dokumenty podróży potrzebne do podróżowania poza ich terytoriami, chyba, że stoją temu na przeszkodzie ważne względy bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego. Załącznik do *Konwencji Genewskiej* zawiera szczegółowe postanowienia odnoszące się do dokumentów podróży dla uchodźców. Normy te są w Polsce realizowane w całości.

Dokument podróży wydawany uznanym uchodźcom przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest zgodny z wzorem określonym we wspomnianym załączniku. Zgodnie z paragrafem 3 załącznika opłaty pobierane za wystawienie dokumentu nie powinny przekraczać najniższych opłat pobieranych za paszporty państwowe. W Polsce całkowicie odstąpiono od pobierania opłat za wydanie dokumentów podróży, o których mowa w *Konwencji Genewskiej*.

Dokument, z wyjątkiem szczególnych lub wyjątkowych przypadków, powinien być wystawiony na możliwie największą liczbę państw (§ 4 załącznika), a okres jego ważności powinien wynosić jeden rok lub dwa lata, w zależności od uznania wydających go władz (§ 5 załącznika). W związku z przepisami *rozporządzenia Rady nr 2252/2004/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie* (Dz. Urz. UE L 385 z dnia 29 grudnia 2004 r.), począwszy od dnia 28 sierpnia 2006 r. dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* wydawane były na okres 1 roku. Zgodnie z ww. rozporządzeniem dokumenty podróży, których okres ważności przekracza 12 miesięcy, muszą zawierać odpowiednio zabezpieczone nośniki pamięci, w których znajdować się mają dane biometryczne, tj. obraz twarzy i odciski linii papilarnych posiadacza dokumentu. Wymóg ten został

spełniony z dniem 29 czerwca 2009 r., w związku z czym dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* zaczęły być wydawane na okres 2 lat.

Wspomnieć ponadto należy, iż Polska jest *stroną Europejskiego Porozumienia w sprawie zniesienia wiz dla uchodźców, sporządzonego w Strasburgu w dniu 20 kwietnia 1959 r.* oraz *Europejskiego Porozumienia o przekazywaniu odpowiedzialności za uchodźców, sporządzonego w Strasburgu dnia 16 października 1980 r.*

7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców

Na podstawie art. 35 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* państwa obowiązane są do współpracy z Urzędem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR) lub z każdą inną agencją Narodów Zjednoczonych, która może go zastąpić w pełnieniu jego funkcji, w szczególności w celu ułatwienia jego obowiązku nadzorowania stosowania postanowień Konwencji.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje przedstawicielowi UNHCR szereg uprawnień, między innymi prawo swobodnego kontaktowania się z cudzoziemcem, dostęp do informacji o przebiegu postępowania uchodźczego, dostęp do akt sprawy oraz prawo składania do akt sprawy opinii, dokumentów i materiałów.

W roku 2015, podobnie jak w poprzednich latach, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców współpracował z Przedstawicielstwem UNHCR w Polsce we wszystkich istotnych dla uchodźców i osób ubiegających się o nadanie takiego statusu kwestiach. Opinie UNHCR na temat sytuacji w krajach pochodzenia wnioskodawców były uwzględniane w toku postępowań o nadanie statusu uchodźcy.

8. Realizacja Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej

Wraz z akcesją do Unii Europejskiej Polskę zaczęło obowiązywać między innymi *rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela kraju trzeciego* (Dz. Urz. WE, Nr L 50 z dnia lutego 2003 r.). Począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. do kwestii odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosków o nadanie statusu uchodźcy stosuje się - *rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona)* (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31).

Rozporządzenie zakłada odpowiedzialność tylko jednego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Cudzoziemiec, który złoży kolejny wniosek w innym państwie stosującym rozporządzenie zostanie przekazany do państwa, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie jego wniosku, według kryteriów w nim zawartych. Podczas ustalania odpowiedzialności państwa za rozpatrzenie wniosku bierze się pod uwagę między innymi okoliczności związane z wjazdem i pobytem cudzoziemca na terytorium państw stosujących rozporządzenie oraz możliwość połączenia cudzoziemca z członkami rodziny, którzy otrzymali ochronę międzynarodową w innych państwach.

Praktyka pokazuje, iż Polska jest w dalszym ciągu traktowana przez cudzoziemców jako kraj tranzytowy, a rzeczywistym celem większości osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce jest zalegalizowanie pobytu w innych krajach, które gwarantują dostęp do jak najwyższych świadczeń

socjalnych. Tymczasem rozporządzenie, po wjeździe cudzoziemca do Polski i złożeniu wniosku, praktycznie uniemożliwia mu skuteczne ubieganie się o ochronę międzynarodową w kolejnych państwach je stosujących.

W 2016 r. w oparciu o przepisy ww. rozporządzenia do Polski skierowano z innych państw 9 501 wniosków, z których większość opartych było o identyfikację odcisków palców w systemie Eurodac. Najwięcej wniosków skierowały do Polski Niemcy – 6 611 wniosków, Francja – 966 wniosków, Austria – 672 wnioski, Szwecja – 330 wniosków, Niderlandy – 287 wniosków i Belgia – 230 wniosków. Pozytywnie rozpatrzonych zostało 8 316 wniosków (około 87%). W 2016 r. do Polski zostało przekazanych 1 419 cudzoziemców.

Polska wystosowała do innych państw 158 wniosków, najwięcej do Niemiec – 65, Węgier – 17 wniosków, Austrii – 16, Szwecji – 11 i Belgii – 10. Większość z nich oparta była o zasadę łączenia członków rodziny oraz przyczyny humanitarne. 100 wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie (około 63%). W 2016 r. z Polski do innych państw stosujących rozporządzenie przekazano 31 osób.

Powyższe dane wskazują, iż w stosunku do 2015 r. (6 395 wniosków, 5 445 decyzji pozytywnych – około 85%, 899 przekazanych cudzoziemców) w ubiegłym roku istotnie wzrosła liczba wniosków kierowanych do Polski z innych państw, natomiast procent pozytywnie załatwionych spraw pozostał na tym zbliżonym poziomie, a liczba przekazanych osób była dużo większa niż rok wcześniej.

W zakresie postępowań typu „out” widoczne były tendencje spadkowe w zakresie liczby złożonych przez Polskę do innych państw wniosków (2015 r. – 186, 2016 r. – 158) i uznawalności (2015 r. – 147 wniosków, tj. 78%, 2016 r. - 100 wniosków, tj. 63%), wzrost odnotowano natomiast w odniesieniu do liczby przekazanych cudzoziemców (2015 r. – 18 osób, 2016 r. – 31 osób).

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodna z większością obowiązujących w Unii Europejskiej aktów prawnych w dziedzinie uchodźstwa. Do ustawy transponowano przepisy:

- dyrektywy Rady nr 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów zapewniania ochrony czasowej w przypadku masowego napływu uchodźców oraz w sprawie działań podejmowanych w celu rozłożenia wysiłków między państwami członkowskimi w celu przyjęcia tych osób, a konsekwencjami tego przyjęcia (Dz. Urz. WE nr L 212, z dnia 7 sierpnia 2001 r.),

- dyrektywy w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl,

- dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpieczeństwa jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony (Dz. Urz. WE nr L 304 z dnia 30 września 2004 r.), oraz

- dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy.

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpieczeństwa jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, str. 9),

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 60),

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96),

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony

międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona).

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest nie tylko konieczność dostosowywania przepisów prawa krajowego do regulacji unijnych, lecz również możliwość korzystania z unijnych funduszy, w tym Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI).

W 2016 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców był beneficjentem następujących projektów współfinansowanych ze środków FAMI:

- "*Remont ośrodka w Podkowie Leśnej -Dębaku*" nr 3/1-2015/BK-FAMI" (budżet: 1 639 400,00 zł),

- "*Remont ośrodka w Lininie*" nr 18/1-2015/BK-FAMI" (budżet: 3 413 300,00 zł).

Ponadto, Urząd do Spraw Cudzoziemców występował w roli partnera projektów:

- "*Polski na dobry start*" (beneficjent: Fundacja Linguae Mundi),

- "*Refugee.pl 5*" (beneficjent: Fundacja Refugee.pl im. Małgorzaty Jasiczek-Gebert),

- "*Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur UdSC i SG w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP*" (w partnerstwie ze Strażą Graniczną na rzecz Fundacji Różnosfera),

- „*Lotni prawnicy – pomoc i informacja prawna*" (beneficjent: Fundacja Refugee.pl im. Małgorzaty Jasiczek-Gebert),

- „*Immigrants in Action – program wsparcia i integracji cudzoziemców w Polsce*” (beneficjent: Fundacja dla Somalii),

- "*Razem dla Integracji*" (beneficjent: Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu),

- „*Nowy Dom Polska*" (beneficjent Caritas Polska),

- „*Chronimy dzieci w ośrodkach dla uchodźców- kompleksowy system ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystaniem*” (w partnerstwie z Fundacją Ocalenie na rzecz Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę).

9. Zakończenie

W ocenie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rzeczpospolita Polska w 2016 r. zrealizowała w całości zobowiązania wynikające z *Konwencji Genewskiej* i *Protokołu Nowojorskiego*.

10. Załączniki (tabele statystyczne)

Tabela 1: Liczba wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych w 2016 r. i objętych nimi osób

Obywatelstwo	Wnioski	Osoby
AFGANISTAN	14	22
ALGERIA	7	8
ANGOLA	1	1
ARMENIA	157	344
AZERBEJDŻAN	10	22
BANGLADESZ	8	9
BEZ OBYWATELSTWA	15	19
BIAŁORUŚ	28	46
BUŁGARIA	2	3
BURKINA FASO (D. GÓRNA WOLTA)	2	3
CHINY	11	11
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	5	5
EGIPT	12	13
ERYTREA	2	2
ETIOPIA	1	1
GAMBIA	1	1
GHANA	2	2
GRUZJA	47	124
GWINEA	3	3
INDIE	5	8
IRAK	31	42
IRAN	18	18
IZRAEL	1	1
JEMEN	2	2
JORDANIA	2	2
KANADA	0	1
KAZACHSTAN	14	46
KIRGISTAN	27	72
KONGO	2	2
KOSOWO	1	1
KUBA	2	2
LIBAN	2	3
LIBIA	4	5
LITWA	2	2
MALI	1	1
MAROKO	4	4
MOŁDOWA	5	8
MONGOLIA	3	3
NEPAL	1	1
NIGERIA	6	6
PAKISTAN	24	28

REPUBLIKA ŚRODKOWOAFRYKAŃSKA	1	2
ROSJA	2791	8994
w tym Czeczenia	2593	8488
RWANDA	1	1
SENEGAL	1	1
SIERRA LEONE	1	1
SOMALIA	1	1
SRI LANKA	2	2
SUDAN	1	1
SYRIA	32	47
TADŻYKISTAN	301	882
TUNEZJA	4	4
TURCJA	25	65
TURKMENISTAN	6	10
UGANDA	1	1
UKRAINA	757	1306
UZBEKISTAN	12	22
WIETNAM	81	84
Suma końcowa	4502	12321

Tabela 2: Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2016 r. decyzję w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej

Obywatelstwo	Status uchodźcy	Ochrona uzupełniająca	Zgoda na pobyt tolerowany	Negatywna	Umorzenie	Suma końcowa
AFGANISTAN	2			4	11	17
ALGERIA				2	3	5
ANGOLA					1	1
ARMENIA			5	14	296	315
AZERBEJDŻAN				5	3	8
BANGLADESZ				2	1	3
BEZ OBYWATELSTWA	3			2	8	13
BIAŁORUŚ	4		3	9	16	32
BURKINA FASO (D. GÓRNA WOLTA)					1	1
CHINY	4				10	14
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	1			2	1	4
EGIPT	4		2	5	10	21
ERYTREA					1	1
GAMBIA				1	1	2
GHANA				2	1	3
GRUZJA		1		36	99	136
INDIE				2	2	4
IRAK	3	15			20	38
IRAN	1			5	3	9
IZRAEL					1	1
JEMEN		2				2
JORDANIA				1	2	3
KAMERUN		2	1	1	1	5
KAZACHSTAN		1		15	17	33
KIRGISTAN		1		31	54	86
KONGO		1		1	4	6
KOSOWO					1	1
LIBAN					3	3
LIBERIA					1	1
LIBIA		4			4	8
LITWA					2	2
MADAGASKAR				1		1
MALI					1	1
MAROKO					3	3
MOŁDOWA				7	1	8
MONGOLIA				2	2	4
NEPAL		1				1
NIEOKREŚLONY					1	1
NIGERIA				4	3	7
PAKISTAN			1	10	16	27
REUNION					1	1
ROSJA	10	57	35	1125	7702	8928
w tym Czeczenia	5	50	30	1080	7254	8418
RWANDA	1		1		1	3
SENEGAL				1	1	2
SOMALIA		1			1	2

SRI LANKA					3	3
SUDAN				2	1	3
SYRIA	40	3		1	20	64
TADŻYKISTAN	6	7		109	649	771
TOGO		1				1
TUNEZJA				2	2	4
TURCJA				26	37	63
TURKMENISTAN	9	1				10
UGANDA	2				1	3
UKRAINA	16	51	1	696	434	1198
UZBEKISTAN	2	1		11	16	30
WIETNAM				51	29	80
Suma końcowa	108	150	49	2188	9503	11997

Tabela 3: : Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2016 r. decyzję o pozbawieniu ochrony międzynarodowej

Obywatelstwo	Ochrona uzupełniająca	Status uchodźcy	Suma końcowa
IRAK	1	5	6
ROSJA	18	2	20
PAKISTAN	-	1	1
AUTONOMIA PALESTYŃSKA	1	-	1
SRI LANKA	1	-	1
Suma końcowa	21	8	29

Tabela 4: Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2016 r. w postępowaniu udzielenie ochrony międzynarodowej decyzję o wstrzymaniu wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu

Obywatelstwo	Osoby
UKRAINA	1